

af udenlandske eksperter og endelig en vis opdragelsestold.

Begge de tilføjede kapitler er gode eksempler på anvendt økonomi, og dermed nytten af at tilegne sig den forståelse af den økonomiske sammenhæng, som bogen iøvrigt bibringer sine læsere.

Samuelson giver selv udtryk for, at hans nyklassiske syntese er »rather optimistic—and somewhat oversimplified«. Der er derfor ingen grund til at tage bogens nye røde tråd op til diskussion. Man kunne måske spørge om det er rigtigt at lade forbeholdene overfor en sådan optimisme træde i baggrunden, når man skriver en begynderbog inden for et fag. Som Samuelson gør det på *amerikansk* vil de allerfleste læsere kunne tilslutte sig denne fremgangsmåde; men tonen i bogen er en af grundene til, at den ikke lader sig oversætte til et nordisk sprog. Når noget *her* inden for økonomien skal vinde videnskabelig respekt, må fremstillingen som regel bære præg af sure betæneligheder. Der skal et stort geni til at være optimist ud fra et europæisk ståsted.

Til slut skal der gøres opmærksom på en munter tilvækst til den nye udgave. Over hvert kapitel er der anført et vers eller fyndord. Der er citeret fra alverdens visdom tilbage til bibelen, men også nutidens forfattere og statsmænd. Over kapitel 30, der handler om udbytte og initiativ, står f.eks. følgende ord af Samuel Butler: »The world will always be governed by self-interest. We should not try to stop this, we should try to make the self-interest of each a little more coincident with that of decent people«.

Endelig et citat, der er et argument for syntesen. Det står som indledning til kapitel 18, der handler om finanspolitik og fuld beskæftigelse uden inflation: »I give you this assurance: every legitimate means available to the Federal Government that can be used to sustain prosperity will be used«. Ordene er Eisenhowers, og de er fra 1954.

Niels Banke.

Økonomisk Utsyn 1900—1950. (Statistisk Sentralbyrå: Samfunnsøkonomiske studier 3). Oslo 1955. 217 sider. Pris: 4 n. kr.

Efterhånden, som den regelmæssige indsamling af statistisk materiale har strakt sig over henimod 100 år i flere af de vesteuropæiske lande, er der blevet skabt mulighed for at belyse den økonomiske udvikling med tidsrækker over længere tidsrum. Med undtagelse af befolkningsstatistikken og landbrugsproduktionen og i de allersidste år nationalproduktet har man dog hidtil været tilbageholdende på dette område her i landet.

I Norge udsendte Statistisk Sentralbyrå i 1948 et bind med »Statistiske oversigter«; med hensyn til opbygning svarer dette værk i store træk til de årlige statistiske årbøger. I disse oversigter har Sentralbyrået angivet talserier så langt tilbage, som der forelå sammenligneligt materiale for såvel befolkningsstatistik som økonomisk og socialstatistik o. s. v. Hvem, der har prøvet at rekonstruere lange tidsrækker på basis af den foreliggende statistik, vil vide, at det i bedste fald er et ganske tidkrævende arbejde, således at Sentralbyråets indsats er særdeles nyttig for den, der vil studere norsk samfundsudvikling i det sidste århundrede.

I 1952 blev der herudover indledet et arbejde med at føre de norske nationalindkomstrækker, der hidtil kun var ført tilbage til 1930 tilbage til år 1900. Resultatet af disse beregninger er offentliggjort i publikationen »Nasjonalregnskap 1900—1952«, som Statistisk Sentralbyrå udsendte i 1953. Principielt har man forsøgt at gennemføre disse beregninger på et produktionsstatistisk grundlag for hele perioden. Man har her kunnet støtte sig på de serier, der var bearbejdet i forbindelse med udsendelsen af de statistiske oversigter i 1948. Med hensyn til materialets omfang synes man i Norge i sammenligning med mulighederne her i landet at have den fordel, at man fra ulykkesforsikringen ligger inde med en omfattende statistik over timeantallet indenfor håndværk og industri. Der lægges dog ikke i fremstillingen skjul

af udenlandske eksperter og endelig en vis opdragelsestold.

Begge de tilføjede kapitler er gode eksempler på anvendt økonomi, og dermed nytten af at tilegne sig den forståelse af den økonomiske sammenhæng, som bogen iøvrigt bibringer sine læsere.

Samuelson giver selv udtryk for, at hans nyklassiske syntese er »rather optimistic—and somewhat oversimplified«. Der er derfor ingen grund til at tage bogens nye røde tråd op til diskussion. Man kunne måske spørge om det er rigtigt at lade forbeholdene overfor en sådan optimisme træde i baggrunden, når man skriver en begynderbog inden for et fag. Som Samuelson gør det på *amerikansk* vil de allerfleste læsere kunne tilslutte sig denne fremgangsmåde; men tonen i bogen er en af grundene til, at den ikke lader sig oversætte til et nordisk sprog. Når noget *her* inden for økonomien skal vinde videnskabelig respekt, må fremstillingen som regel bære præg af sure betæneligheder. Der skal et stort geni til at være optimist ud fra et europæisk ståsted.

Til slut skal der gøres opmærksom på en munter tilvækst til den nye udgave. Over hvert kapitel er der anført et vers eller fyndord. Der er citeret fra alverdens visdom tilbage til bibelen, men også nutidens forfattere og statsmænd. Over kapitel 30, der handler om udbytte og initiativ, står f.eks. følgende ord af Samuel Butler: »The world will always be governed by self-interest. We should not try to stop this, we should try to make the self-interest of each a little more coincident with that of decent people«.

Endelig et citat, der er et argument for syntesen. Det står som indledning til kapitel 18, der handler om finanspolitik og fuld beskæftigelse uden inflation: »I give you this assurance: every legitimate means available to the Federal Government that can be used to sustain prosperity will be used«. Ordene er Eisenhowers, og de er fra 1954.

Niels Banke.

Økonomisk Utsyn 1900—1950. (Statistisk Sentralbyrå: Samfunnsøkonomiske studier 3). Oslo 1955. 217 sider. Pris: 4 n. kr.

Efterhånden, som den regelmæssige indsamling af statistisk materiale har strakt sig over henimod 100 år i flere af de vesteuropæiske lande, er der blevet skabt mulighed for at belyse den økonomiske udvikling med tidsrækker over længere tidsrum. Med undtagelse af befolkningsstatistikken og landbrugsproduktionen og i de allersidste år nationalproduktet har man dog hidtil været tilbageholdende på dette område her i landet.

I Norge udsendte Statistisk Sentralbyrå i 1948 et bind med »Statistiske oversigter«; med hensyn til opbygning svarer dette værk i store træk til de årlige statistiske årbøger. I disse oversigter har Sentralbyrået angivet talserier så langt tilbage, som der forelå sammenligneligt materiale for såvel befolkningsstatistik som økonomisk og socialstatistik o. s. v. Hvem, der har prøvet at rekonstruere lange tidsrækker på basis af den foreliggende statistik, vil vide, at det i bedste fald er et ganske tidkrævende arbejde, således at Sentralbyråets indsats er særdeles nyttig for den, der vil studere norsk samfundsudvikling i det sidste århundrede.

I 1952 blev der herudover indledet et arbejde med at føre de norske nationalindkomstrækker, der hidtil kun var ført tilbage til 1930 tilbage til år 1900. Resultatet af disse beregninger er offentliggjort i publikationen »Nasjonalregnskap 1900—1952«, som Statistisk Sentralbyrå udsendte i 1953. Principielt har man forsøgt at gennemføre disse beregninger på et produktionsstatistisk grundlag for hele perioden. Man har her kunnet støtte sig på de serier, der var bearbejdet i forbindelse med udsendelsen af de statistiske oversigter i 1948. Med hensyn til materialets omfang synes man i Norge i sammenligning med mulighederne her i landet at have den fordel, at man fra ulykkesforsikringen ligger inde med en omfattende statistik over timeantallet indenfor håndværk og industri. Der lægges dog ikke i fremstillingen skjul

på, at man ved beregning af produktivitetsudviklingen indenfor disse områder samt ved beregningen af faktorindkomsten for varehandelen har måttet anvende ret hårdhændede forudsætninger for at gennemføre beregningerne.

Som foreløbig afslutning på dette arbejde med at give en oversigt over de lange udviklingslinier i norsk økonomi har Statistisk Sentralbyrå i 1954 udsendt en publikation med titlen »Økonomisk Utsyn 1900—1950«. Oversigten er udarbejdet i Sentralbyråets forskningsafdeling af universitetsstipendiat Gerhard Stoltz. Med hensyn til befolkningsstatistik og økonomisk statistik indeholder Økonomisk Utsyn et koncentrat af indholdet i de 2 ovenfor omtalte publikationer, blot fremstillet i mere indbydende form med gennemsnit for 5- eller 10-årsintervaller og en række diagrammer til illustration af de vigtigste udviklingslinier. Teksten er som helhed kortfattet og nøgtern, og det letter selvsagt læsningen, at man har kunnet udelade oversigter over de anvendte beregningsmetoder m. v.

Hvis man sammenligner resultaterne af den norske langtidsundersøgelse med de foreløbige resultater af de danske nationalindkomstberegninger (se Statistiske Efterretninger 1954, nr. 24 s. 195—96), synes der trods de store forskelle i landenes produktions- og erhvervsstruktur at være mange lighedspunkter. I mellemligstiden synes dog ekspansionen i slutningen af 1920'erne at have været noget stærkere i Norge end i Danmark, mens virkningen af depressionen i begyndelsen af 1930'erne snarest synes at have været stærkere i Norge end i Danmark.

Undersøgelserne har givet flere interessante resultater. Bl. a. tyder begge undersøgelser på, at der har været en tendens til forskellig prisudvikling for investeringsvarer og konsumvarer; denne forskel bevirker bl. a., at investeringsandelen for efterkrigsårene vil blive væsentlig højere beregnet i løbende priser end i priser for et år før krigen. Et andet interessant resultat er, at der, såfremt man foretager en beregning af Norges bytteforhold i uden-

rigsomsætningen på unit-value-basis og tager hensyn til fragtraternes udvikling, synes at have været en tendens til forringelse i bytteforholdet; dette rejser spørgsmålet, om det ikke vil være et normalt træk, at et land, der undergår en gradvis industrialisering med, hvad deraf følger med hensyn til udenrigshandelens sammensætning, vil opleve en gradvis forringelse af bytteforholdet i udenrigshandelen.

Økonomisk Utsyn indeholder desuden også en række oversigter over mere specielle områder, herunder bl. a. en oversigt over udviklingen i de samlede skatteindtægter, nogle hovedtræk af udviklingen i boligforbruget m. m., og selv om behandlingen ifølge sagens natur må blive ret summarisk på sine steder, er Sentralbyråets publikation særdeles værdifuld for den, der vil danne sig et indtryk af den økonomiske udvikling i Norge i årene siden århundredskiftet.

Niels Ussing.

Industrien och förgubbningen. Industriens Utredningsinstitut - Stockholm 1955 - 126 sider - 7 sv. kr.

Det svenske Industriens Utredningsinstitut har i ovennævnte lille bog samlet foredrag og diskussionsindlæg, der fremkom på en i 1954 afholdt konference med det i titlen nævnte emne.

Bogen indledes med redaktøren Jan Wallanders redegørelse for ulemper og fordele ved at forsørge de gamle enten ved en pensioneringsordning med fondsdannelse eller ved en renteydelse uden fondsdannelse med stærk og eensidig fremhævelse af fondsopbygningens fordele særlig for kapitaldannelsen.

Det centrale emne for bogen er dog formentlig spørgsmålet om den gamle arbejdskrafts indpasning i industrien, der er hovedtemaet for de øvrige indlæg, og den efterfølgende diskussion. Alderdomsforskeren *I. G. Porje* behandler fra et lægesynspunkt de ændringer, der sker med arbejdscvnen, efterhånden som et menneske ældes;